

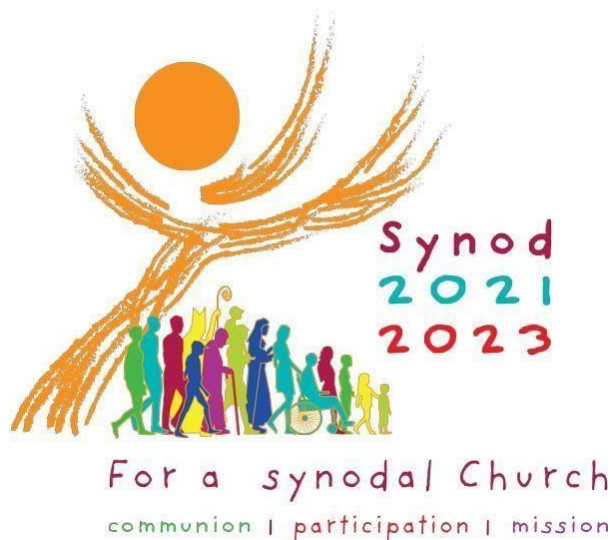
*Ku Kościołowi synodalnemu:
komunia, uczestnictwo i misja*

Vademecum

Synodu o synodalności

Wyciąg

**Oficjalny podręcznik słuchania i rozeznawania w Kościołach lokalnych:
etap pierwszy [październik 2021 – kwiecień 2022]
w diecezjach i konferencjach episkopatów
prowadzący do Zgromadzenia Synodu Biskupów w październiku 2023 roku**

Opublikowany przez Sekretarza Generalnego Synodu Biskupów
Via della Conciliazione 34, Watykan
wrzesień 2021

Tłumaczenie z oryginału angielskiego:
Biuro ds. komunikacji zagranicznej Konferencji Episkopatu Polski

Modlitwa za Synod: Adsumus Sancte Spiritus

Każda sesja Soboru Watykańskiego II rozpoczynała się modlitwą *Adsumus Sancte Spiritus*, zwaną tak od pierwszych słów oryginalnej wersji łacińskiej: „Stoimy przed Tobą, Duchu Święty”, która jest tradycyjnie używana podczas soborów, synodów i innych zgromadzeń Kościoła od setek lat, a jej autorstwo przypisuje się świętemu Izydorowi z Sewilli (ok. 560 – 4 kwietnia 636 rok). Kiedy podejmujemy proces synodalny, modlitwa ta zaprasza Ducha Świętego, aby działał w nas, byśmy byli wspólnotą i ludem łaski. Na czas drogi synodalnej w latach 2021-2023 proponujemy następującą uproszczoną wersję¹, aby każda grupa lub zgromadzenie liturgiczne mogło łatwiej ją odmawiać.

**Stajemy przed Tobą, Duchu
Święty, zgromadzeni w Imię
Twoje.**

**Z Tobą jedynie, który nas
prowadzisz; zamieszkaż w
naszych sercach, naucz nas
drogi, którą mamy iść
i jak mamy nią podążać.**

**Jesteśmy słabi i grzeszni;
nie dozwól, abyśmy wprowadzali nieład.
Nie pozwól, by niewiedza sprowadziła nas na niewłaściwą
drogę, albo stronniczość wpływała na nasze działania.**

**Niech w Tobie odnajdziemy naszą jedność,
abyśmy mogli razem podążać do życia
wiecznego, i abyśmy nie zbaczali z drogi
prawdy
i tego, co jest słuszne.**

**O to wszystko prosimy Ciebie,
który działasz w każdym miejscu i
czasie,**

**w komunii Ojca i
Syna, na wieki
wieków.
Amen.**

¹ Oryginalna wersja *Adsumus Sancte Spiritus* jest dostępna na stronie internetowej Synodu:
<https://www.synod.va/en.html>

Słowo podziękowania

UWAGA: Niniejsze Vademecum jest przeznaczone do wykorzystania przez cały Kościół katolicki. Dlatego też wyrażenie „Kościół lokalny” odnosi się zamiennie do diecezji, eparchii, ordynariatu lub innej równoważnej struktury kościelnej. Podobnie, gdy w niniejszym Vademecum używa się terminu „konferencja episkopatu”, odpowiada to odpowiedniej strukturze synodalnej każdego Kościoła *sui iuris*.

KLUCZOWE SŁOWA PROCESU SYNODALNEGO

Temat Synodu brzmi: „Ku Kościołowi synodalnemu: komunია, uczestnictwo i misja”. Trzy wymiary tego tematu to komunია, uczestnictwo i misja. Te trzy wymiary są głęboko ze sobą powiązane. Są one istotnymi filarami Kościoła synodalnego. Nie ma między nimi hierarchii. Raczej, każdy z nich wzbogaca i ukierunkowuje dwa pozostałe. Istnieje między nimi dynamiczna relacja, która musi być wyrażana z uwzględnieniem wszystkich trzech wymiarów.

- **Komunia:** Bóg w swojej łaskawości gromadzi nas razem jako różnorodne narody jednej wiary, poprzez przymierze, które ofiarowuje swojemu ludowi. Komunია, która nas łączy, ma swoje najgłębsze korzenie w miłości i jedności Trójcy Świętej. To Chrystus pojednał nas z Ojcem i jednoczy nas ze sobą w Duchu Świętym. Wspólnie jesteśmy inspirowani przez słuchanie Słowa Bożego, przez żywą Tradycję Kościoła i ugruntowani w *sensus fidei*, który dzielimy. Wszyscy mamy jakąś rolę do odegrania w rozeznawaniu i przeżywaniu wezwania Boga dla Jego ludu.
- **Uczestnictwo:** Wezwanie wszystkich, którzy należą do Ludu Bożego – świeckich, konsekrowanych i duchownych – do zaangażowanego ćwiczenia się w głębokim i pełnym szacunku słuchaniu siebie nawzajem. To słuchanie stwarza nam przestrzeń do wspólnego słuchania Ducha Świętego i kieruje naszymi pragnieniami odnośnie do Kościoła trzeciego tysiąclecia. Uczestnictwo opiera się na fakcie, że wszyscy wierni mają odpowiednie przygotowanie i są powołani do służenia sobie nawzajem darami, które każdy z nich otrzymał od Ducha Świętego. W Kościele synodalnym cała wspólnota, w wolnej i bogatej różnorodności swoich członków, jest wezwana do wspólnej *modlitwy, słuchania, analizowania, dialogu, rozeznawania i udzielania rad w podejmowaniu decyzji duszpasterskich*, które jak najlepiej odpowiadają woli Bożej (MKT, *Syn.*, 67-68). Należy podjąć realne wysiłki, aby osoby, które znajdują się na marginesie lub czują się wykluczone, mogły uczestniczyć w tym procesie.
- **Misja:** Kościół istnieje po to, by ewangelizować. Nigdy nie możemy być skoncentrowani na sobie. Naszą misją jest dawanie świadectwa o miłości Boga pośród całej rodziny ludzkiej. Proces synodalny ma wymiar głęboko misyjny. Jego celem jest umożliwienie Kościołowi lepszego świadczenia o Ewangelii, zwłaszcza wobec tych, którzy żyją na duchowych, społecznych, ekonomicznych, politycznych, geograficznych i egzystencjalnych peryferiach naszego świata. W ten sposób synodalność jest drogą, dzięki której Kościół może owocniej wypełniać swoją misję ewangelizacyjną w świecie, będąc zaczynem w służbie nadejścia Królestwa Bożego.

Doświadczenie na poziomie lokalnym

Każdy etap słuchania będzie dostosowany do lokalnych warunków. Osoby żyjące w odległych społecznościach, które mają ograniczony dostęp do internetu, będą prawdopodobnie zaangażowane w inny sposób niż osoby żyjące w środowisku miejskim. Społeczności znajdujące się obecnie w ogniu pandemii COVID-19 będą prawdopodobnie miały inne możliwości organizowania dialogu i słuchania niż te, gdzie jest duża liczba wyzdrowień. Niezależnie od lokalnych uwarunkowań, zachęca się diecezjalną osobę kontaktową (lub osoby kontaktowe) do położenia nacisku na maksymalne włączenie i uczestnictwo jak największej liczby osób, zwłaszcza tych na peryferiach, które często są wykluczone i zapomniane. Zachęcanie do jak najszerzego udziału przyczyni się do sformułowania syntez na poziomie diecezji, konferencji episkopatu i całego Kościoła, które uchwycą prawdziwą rzeczywistość i doświadczenie Ludu Bożego. Ponieważ zaangażowanie Ludu Bożego ma fundamentalne znaczenie i dla wielu stanowi pierwsze doświadczenie synodalności, istotne jest, aby każde lokalne słuchanie kierowało się zasadami komunii, uczestnictwa i misji, które inspirują drogę synodalną. Rozwój procesu synodalnego na poziomie lokalnym musi również obejmować:

- **Rozeznawanie** poprzez słuchanie, aby stworzyć przestrzeń do działania Ducha Świętego.
- **Dostępność**, aby jak największa liczba osób mogła w nim uczestniczyć, niezależnie od miejsca zamieszkania, języka, wykształcenia, statusu społeczno-ekonomicznego, sprawności/niepełnosprawności i dóbr materialnych.
- **Świadomość kulturowa**, aby świętować i przyjmować różnorodność w społecznościach lokalnych.
- **Włączanie**, podejmowanie wszelkich starań, aby zaangażować tych, którzy czują się wykluczeni lub marginalizowani.
- **Partnerstwo** oparte na modelu Kościoła współodpowiedzialnego.
- **Poszanowanie** praw, godności i zdania każdego uczestnika.
- **Rzetelne syntezy**, które prawdziwie odzwierciedlają spektrum wszystkich odpowiedzi – od poglądów krytycznych do pełnych uznania, w tym poglądy mniejszości wśród uczestników.
- **Przejrzystość**, która zapewnia dobrą i zrozumiałą komunikację procesu zapraszania, angażowania, włączania i gromadzenia spostrzeżeń.
- **Sprawiedliwość**, która zapewnia, że każdy uczestnik jest traktowany jednakowo w procesie słuchania, tak aby każdy głos mógł być należycie wysłuchany.

Zachęcamy diecezjalną osobę kontaktową (osoby kontaktowe) do korzystania z bogactwa żywego doświadczenia Kościoła w kontekście lokalnym. Podczas etapu diecezjalnego warto pamiętać o zasadach procesu synodalnego oraz o potrzebie nadania rozmowom pewnej struktury, tak aby efektywnie prowadziły do opracowania syntezy i przygotowania dokumentów roboczych (*Instrumentum laboris*). Naszym dążeniem jest uważne słuchanie, jak Duch Święty przemawia przez Lud Boży.

Papież Franciszek przy różnych okazjach dzielił się swoją wizją tego, jak konkretnie wygląda praktyka synodalności. Poniżej przedstawiamy szczegółowe postawy, które umożliwiają autentyczne słuchanie i dialogowanie w procesie synodalnym.

- **Synodalność wymaga czasu na dzielenie się:** Jesteśmy zaproszeni do mówienia z autentyczną odwagą i szczerością (*parrhesia*), aby integrować wolność, prawdę i miłość. Za sprawą dialogu każdy może wzrastać w zrozumieniu spraw.
- **Pokora w słuchaniu musi odpowiadać odwadze w mówieniu:** Każdy ma prawo do bycia wysłuchanym, tak jak każdy ma prawo do wypowiedzi. Dialog synodalny zależy od odwagi zarówno w mówieniu, jak i w słuchaniu. Nie chodzi o angażowanie się w debatę po to, by przekonać innych. Jest to raczej przyjmowanie tego, co mówią inni jako sposobu, w jaki objawia się Duch dla wspólnego dobra (1 Kor 12,7).
- **Dialog prowadzi nas do nowości:** Musimy być gotowi do zmiany naszych opinii w oparciu o to, co usłyszeliśmy od innych.
- **Otwartość na nawrócenie i zmianę:** Często możemy mieć opór przed natchnieniami Ducha Świętego, który próbuje pobudzić nas do działania. Jesteśmy wezwani do porzucenia postawy samozadowolenia i komfortu, które prowadzą do podejmowania decyzji wyłącznie na podstawie tego, jak sprawy miały się w przeszłości.
- **Synody są eklezyjalnym ćwiczeniem w rozeznawaniu:** Rozeznawanie opiera się na przekonaniu, że Bóg działa w świecie, a my jesteśmy wezwani do słuchania tego, co Duch nam sugeruje.
- **Jesteśmy znakami Kościoła słuchającego i podążającego:** Słuchając, Kościół naśladuje przykład samego Boga, który wsłuchuje się w wołanie swego ludu. Proces synodalny daje okazję do otwarcia się na słuchanie w sposób autentyczny, bez uciekania się do gotowych odpowiedzi czy sformułowanych wcześniej osądów.
- **Odrzucić uprzedzenia i stereotypy:** Możemy być obciążeni przez słabości i grzeszność. Pierwszym krokiem w kierunku słuchania jest uwolnienie naszych umysłów i serc od uprzedzeń i stereotypów, które prowadzą nas na błędną drogę, w kierunku ignorancji i podziałów.
- **Przewyciężyć plagę klerykalizmu:** Kościół jest Ciałem Chrystusa obdarzonymi różnymi charyzmatami, w którym każdy członek ma do odegrania wyjątkową rolę. Wszyscy jesteśmy od siebie wzajemnie zależni i wszyscy mamy równą godność pośród świętego Ludu Bożego. Na podobieństwo Chrystusa, prawdziwą mocą jest służba. Synodalność wzywa pasterzy do uważnego słuchania powierzonej im pieczy owczarni, tak samo jak wzywa świeckich do swobodnego i szczerego wyrażania swoich poglądów. Wszyscy słuchają siebie nawzajem kierowani miłością, w duchu komunii i wspólnej misji. W ten sposób moc Ducha Świętego objawia się w wieloraki sposób w całym Ludzie Bożym i poprzez niego.

- **Wyleczyć wirusa samowystarczalności:** Wszyscy jesteśmy w tej samej łodzi. Razem tworzymy Ciało Chrystusa. Odrzucając miraż samowystarczalności, jesteśmy w stanie uczyć się od siebie nawzajem, podążać razem i służyć sobie nawzajem. Możemy budować mosty poza murami grozącymi niekiedy oddzieleniem, takimi jak: wiek, płeć, bogactwo, zdolności, wykształcenie itd.
- **Przewycięzanie ideologii:** Musimy unikać ryzyka nadawania większego znaczenia ideom niż rzeczywistości życia wiara, którą ludzie przeżywają w sposób konkretny.
- **Budzić nadzieję:** Czyniąc to, co jest słuszne i prawdziwe, nie staramy się zwracać na siebie uwagi czy trafiać na pierwsze strony gazet, ale raczej mamy na celu wierność Bogu i służbę Jego Ludowi. Jesteśmy powołani, aby być światłem nadziei, a nie prorokami zagłady.
- **Synody to czas na marzenia i „spędzanie czasu z przyszłością”:** Jesteśmy zachęceni do tworzenia procesu na poziomie lokalnym, który zainspiruje wszystkich, bez wykluczania nikogo, do tworzenia wizji przyszłości pełnej radości Ewangelii.

Pomocą dla uczestników będą następujące predyspozycje (por. *Christus Vivit*):

- **Innowacyjne spojrzenie:** Rozwijać nowe podejścia z kreatywnością i śmiałością.
- **Włączanie:** Kościół partycypacyjny i współodpowiedzialny, zdolny do docenienia własnej bogatej różnorodności, obejmuje wszystkich tych, o których często zapominamy lub których ignorujemy.
- **Otwarty umysł:** Unikajmy ideologicznych etykietek i wykorzystujmy wszystkie metodologie, które przyniosły owoce.
- **Słuchanie każdego:** Ucząc się od siebie nawzajem, możemy lepiej odzwierciedlać wspaniałą wielowymiarową rzeczywistość, jaką ma być Kościół Chrystusa.
- **Rozumienie „podążania razem”:** Podążać drogą, do której Bóg wzywa Kościół trzeciego tysiąclecia.
- **Rozumienie koncepcji Kościoła współodpowiedzialnego:** Doceniać i angażować indywidualną rolę i powołanie każdego członka Ciała Chrystusa, dla odnowy i budowania całego Kościoła.
- **Docieranie poprzez dialog ekumeniczny i międzyreligijny:** Snuć marzenia i podążać razem z całą rodziną ludzką.

Unikanie pułapek

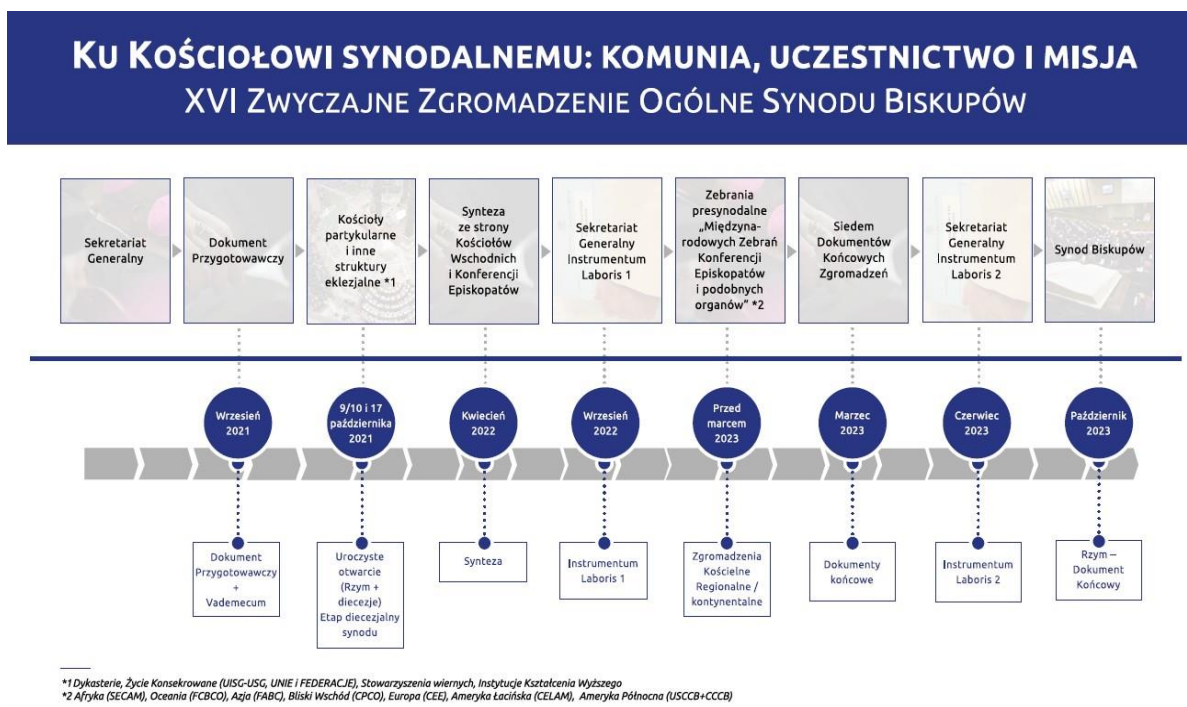
Jak w każdej drodze, musimy być świadomi możliwych pułapek, które mogą utrudniać postęp w czasie synodalności. Poniżej przedstawiamy kilka pułapek, których należy unikać, aby wspierać żywotność i owocność procesu synodalnego.

- 1) Pokusa chęci kierowania sobą, zamiast bycia prowadzonym przez Boga. Synodalność nie jest korporacyjnym ćwiczeniem strategicznym. Jest to raczej proces duchowy, któremu przewodzi Duch Święty. Możemy ulec pokusie zapomnienia, że jesteśmy pielgrzymami i sługami na drodze wyznaczonej nam przez Boga. Nasze skromne wysiłki organizacyjne i koordynacyjne są w służbie Bogu, który nas prowadzi w drodze. Jesteśmy gliną w rękach Boskiego Garncarza (Iz 64,8).
- 2) Pokusa skupienia się na sobie i na naglących troskach. Proces synodalny jest okazją do otwarcia się, do rozejrzenia się wokół siebie, do spojrzenia na rzeczy z innych punktów widzenia i do wyjścia z misją na peryferie. To wymaga myślenia długoterminowego. Oznacza to również poszerzenie perspektyw do formatu całego Kościoła i stawianie pytań, takich jak: Jaki jest Boży plan dla Kościoła tu i teraz? Jak możemy realizować Boże marzenie o Kościele na poziomie lokalnym?
- 3) Pokusa, by widzieć tylko „problemy”. Wyzwania, trudności i znoje stojące przed światem i Kościołem są liczne. Niemniej jednak skupianie się na problemach doprowadzi nas jedynie do poczucia przytłoczenia, zniechęcenia i cynizmu. Możemy nie zauważyć światła, jeśli skupimy się tylko na ciemnościach. Zamiast skupiać się tylko na tym, co nie idzie dobrze, docenimy te miejsca, gdzie Duch Święty tworzy życie i zobaczymy, co możemy zrobić, aby Boże działanie było pełniejsze.
- 4) Pokusa skupienia się tylko na strukturach. Proces synodalny w sposób naturalny będzie wzywał do odnowy struktur na różnych poziomach Kościoła po to, by sprzyjać głębszej komunii, pełniejszemu uczestnictwu i bardziej owocnej misji. Jednak doświadczenie synodalności nie powinno skupiać się głównie na strukturach, ale na doświadczeniu podążania razem, aby pod natchnieniem Ducha Świętego rozeznac dalszą drogę. Nawrócenie i odnowa struktur dokonają się jedynie dzięki ciągłemu nawracaniu się i odnawianiu wszystkich członków Ciała Chrystusa.
- 5) Pokusa, by nie patrzeć poza widzialne granice Kościoła. Wyrażając Ewangelię swoim życiem, świeckie kobiety i mężczyźni działają jak zaczyn w świecie, w którym żyjemy i pracujemy. Proces synodalny to czas dialogu z ludźmi ze świata ekonomii i nauki, polityki i kultury, sztuki i sportu, mediów i inicjatyw społecznych. Będzie to czas refleksji nad ekologią i pokojem, kwestiami życia i migracji. Musimy mieć na uwadze szerszą perspektywę, aby wypełnić naszą misję w świecie. Jest to również okazja do pogłębienia ekumenicznej drogi z innymi wyznaniem chrześcijańskimi i do pogłębienia porozumienia z innymi tradycjami wiary.
- 6) Pokusa utraty skupienia na celach procesu synodalnego. Podążając drogą Synodu, musimy być ostrożni: podczas gdy dyskusje mogą być zakrojone szeroko, sam proces synodalny musi utrzymać cel rozeznawania, do jakiego podążania razem wzywa nas Bóg. Żaden pojedynczy proces synodalny nie rozwiąże wszystkich trosk i problemów. Synodalność jest postawą i podejściem do podążania naprzód w sposób współodpowiedzialny, który jest otwarty na wspólne przyjmowanie Bożych owoców w czasie.
- 7) Pokusa konfliktu i podziału. „Aby wszyscy stanowili jedno” (J 17,21). To jest żarliwa modlitwa Jezusa do Ojca, który prosi o jedność wśród swoich uczniów. Duch Święty

proceedzi nas coraz głębiej do komunii z Bogiem i między sobą. Nasiona podziału nie przynoszą owoców. Daremne są próby narzucania swoich poglądów całemu Ciału poprzez naciski lub dyskredytowanie tych, którzy mają inne zdanie.

8) Pokusa traktowania synodu jako swego rodzaju parlamentu. Myli ona synodalność z „walką polityczną”, w której, aby rządzić jedna strona musi pokonać drugą. Antagonizowanie ludzi czy sprzyjanie konfliktom, które zagrażają jedności i komunii Kościoła, jest przeciwne duchowi synodalności.

1. Pokusa, aby słuchać tylko tych, którzy już są zaangażowani w działalność Kościoła. Takie podejście może być łatwiejsze w zarządzaniu, ale w ostatecznym rozrachunku ignoruje znaczną część Ludu Bożego. Proces Synodu

Etap diecezjalny

Etap słuchania będzie bardzo wzbogacony przez dyskusje wśród parafii, ruchów świeckich, szkół i uniwersytetów, zgromadzeń zakonnych, wspólnot chrześcijańskich z sąsiedztwa, akcji społecznych, ruchów ekumenicznych i międzyreligijnych oraz innych grup. Biskupi inicjują ten proces, więc jest prawdopodobne, że zaangażowanie na poziomie diecezjalnym będzie koordynowane poprzez zwyczajne kanały komunikacyjne biskupa diecezjalnego. Parafie, które posiadają Parafialną Radę Duszpasterską oraz diecezje, które posiadają Diecezjalną Radę Duszpasterską, mogą wykorzystać te istniejące ciała „synodalne” do organizowania, ułatwiania i ożywiania procesu synodalnego na poziomie lokalnym, pod warunkiem, że zostaną podjęte wysiłki, aby dotrzeć do peryferii i do rzadko słyszalnych głosów. Celem nie jest przytłoczenie diecezji i parafii, ale raczej włączenie procesu synodalnego w życie Kościoła lokalnego w twórczy sposób, który sprzyja pogłębionej komunii, pełniejszemu uczestnictwu i bardziej owocnej misji.

Na etapie słuchania zachęcamy do spotkań, wspólnego odpowiadania na stymulujące pytania/obrazy/scenariusze, słuchania siebie nawzajem oraz przekazywania indywidualnych i grupowych uwag, pomysłów, reakcji i sugestii. Jeśli jednak okoliczności (takie jak ograniczenia związane z pandemią lub odległość fizyczna) utrudniają interakcję twarzą w twarz, możliwe jest wykorzystanie moderowanych grup dyskusyjnych online, samodzielnie prowadzonych aktywności online, grup czatowych, rozmów telefonicznych i różnych form komunikacji społecznej, a także kwestionariuszy w formie papierowej i online. Do ożywienia refleksji i dialogu można również wykorzystać materiały modlitewne, refleksje biblijne, muzykę sakralną, dzieła sztuki, poezję itp.

Etap diecezjalny jest okazją dla parafii i diecezji, aby spotkać się, doświadczyć i przeżyć wspólnie drogę synodalną, odkrywając lub rozwijając narzędzia i ścieżki, które najlepiej pasują do lokalnego kontekstu, a które ostatecznie staną się nowym stylem Kościołów lokalnych na drodze synodalności.

Dlatego też Synod ten nie tylko oczekuje odpowiedzi, które mogą wspomóc Zgromadzenie Synodu Biskupów, które odbędzie się w Rzymie w październiku 2023 roku, ale pragnie także promować i rozwijać praktykę i doświadczenie *bycia synodalnym* w trakcie procesu i w przyszłości. Istnieją znakomite zasoby dostępne w tych Kościołach lokalnych, które już wyruszyły w tę drogę, takie jak Przewodnik metodologiczny dla Zgromadzenia Eklezjalnego Konferencji Episkopatu Ameryki Łacińskiej oraz Rada Plenarna Australii i jej kluczowe dokumenty. Zachęcamy do sięgania po te zasoby, aby wspomóc i inspirować pracę w waszym Kościele lokalnym.

Podsumowanie tego, co jest przewidziane na etapie diecezjalnym

Pierwszy etap procesu synodalnego stanowi fundament dla wszystkich pozostałych, które po nim nastąpią. Nie chodzi o zwykłe wypełnienie kwestionariusza, ale o to, aby na etapie diecezjalnym umożliwić jak największej liczbie osób doświadczenie prawdziwie synodalnego słuchania siebie nawzajem i podążania razem pod kierunkiem Ducha Świętego.

Duch Boży, który oświeca i ożywia owo „podążanie razem” Kościołów, jest tym samym Duchem, który działa w misji Jezusa, obiecany Apostołom i pokoleniom uczniów słuchających Słowa Bożego i wprowadzających je w życie. Duch Święty, zgodnie z obietnicą Pana, nie ogranicza się do potwierdzenia ciągłości Ewangelii Jezusa, lecz będzie oświecał coraz to nowe głębie Jego Objawienia i będzie inspirował decyzje konieczne do wsparcia drogi Kościoła (por. *J* 14,25-26; 15,26-27; 16,12-15). (*DP*, 16).

Dokument Przygotowawczy kreśli dwa „obrazy” z Pisma Świętego, które mają inspirować drogę budowania Kościoła synodalnego. Pierwszy obraz wyłania się ze „sceny wspólnoty”, która nieustannie towarzyszy drodze ewangelizacji, od czasu nauczycielskiej posługi Jezusa: wszyscy znajdują swoje miejsce – tłum, apostołowie i Pan (*DP*, 17-21). Drugi obraz odnosi się do doświadczenia Ducha Świętego, w którym Piotr i pierwotna wspólnota rozpoznają ryzyko stawiania nieuzasadnionych ograniczeń w dzieleniu się wiarą (*DP*, 22-24). Zachęcamy do refleksji nad tymi dwoma obrazami jako źródłem duchowego pokarmu i

inspiracji w procesie synodalnym.

Ewangelia świadczy o nieustannym poszukiwaniu przez Jezusa ludzi wykluczonych, zepchniętych na margines i zapomnianych. Wspólną cechą całej posługi Jezusa jest to, że wiara rodzi się zawsze wtedy, gdy ludzie są docenieni: ich prośby są wysłuchane, otrzymują pomoc w trudnościach, ich dyspozycyjność jest doceniona, ich godność jest potwierdzona przez Boże spojrzenie i na nowo rozpoznana przez wspólnotę. Jak Piotr został przemieniony przez swoje doświadczenie z Korneliuszem, tak i my musimy pozwolić się przemienić przez to, do czego zaprasza nas Bóg. Poprzez proces synodalny, Bóg nas prowadzi na wspólną drogę nawrócenia poprzez to, czego doświadczamy w relacji. Bóg dociera do nas przez innych, a do innych dociera poprzez nas, często w zaskakujący sposób.

Aby tak się stało, konieczne jest podjęcie wyraźnych wysiłków, aby w sposób znaczący zaangażować jak największą liczbę osób. Jest to pierwszy obowiązek diecezjalnej osoby kontaktowej (osób kontaktowych), wyznaczonej do kierowania i animowania diecezjalnego etapu procesu synodalnego. Nie będzie pomocny powierzchowny lub wyreżyserowany wkład, który nie reprezentuje wnikliwie i bogato doświadczenia Ludu Bożego, ani ten, który nie wyraża pełnego zakresu i różnorodności doświadczeń. W tym sensie, etap diecezjalny powinien rozpocząć się od znalezienia najbardziej skutecznych sposobów osiągnięcia jak najszerszego uczestnictwa. Musimy osobiście dotrzeć do peryferii, do tych, którzy odeszli z Kościoła, do tych, którzy rzadko lub nigdy nie praktykują wiary, do tych, którzy doświadczają ubóstwa lub marginalizacji, do uchodźców, wykluczonych, pozbawionych głosu itd.

Sercem synodalnego doświadczenia jest słuchanie Boga poprzez inspirowane Słowem Bożym oraz słuchanie siebie nawzajem. Słuchamy siebie nawzajem, aby lepiej słyszeć głos Ducha Świętego, który przemawia dzisiaj w świecie. Może się to dokonać w trakcie jednego spotkania, ale gorąco zachęcamy do zorganizowania kilku spotkań, aby umożliwić bardziej interaktywną atmosferę dzielenia się, w której osoby poznają się nawzajem, ufają sobie i czują, że mogą mówić bardziej swobodnie, co sprawia, że jest to prawdziwie synodalne doświadczenie podążania razem. Oprócz bardziej formalnych aspektów mówienia i słuchania siebie nawzajem, ważne jest, aby spotkania miały również nieformalne momenty. Pielgrzymki, zajęcia grupowe, ekspresja artystyczna, a nawet przerwy na kawę mogą pomóc w budowaniu poczucia wspólnoty poprzez doświadczenie dzielenia życia ze sobą nawzajem.

Sposób w jaki te spotkania będą się odbywały zależy od lokalnych warunków. Kilka parafii może się połączyć, a także takie duszpasterstwa jak duszpasterstwo służby zdrowia czy szkolnictwo katolickie, wspólnoty zakonne, ruchy świeckich i grupy ekumeniczne.

W kwestionariuszu (część 5) znajdują się pytania stymulujące, które mają zainicjować ułatwić doświadczenie dzielenia się i słuchania. Nie chodzi o to, by odpowiadać na wszystkie pytania, ale by wybrać te, które są najbardziej ważne w waszym lokalnym kontekście. Można także postawić inne pytania i do tego zachęcamy. Ogólna wskazówka: położyć większy nacisk na typ pytań przywołujący osobiste historie i prawdziwe doświadczenia bardziej niż na kwestie „doktrynalne”. Kilka przykładów znajduje się w części 5.

Informacje zwrotne uzyskane w trakcie procesu słuchania powinny zostać zebrane w

„syntezę”. Jak wyjaśniono poniżej w mapie drogowej (część 4.4), synteza powinna być napisana za każdym razem, gdy w diecezji ma miejsce zgromadzenie, które ma odpowiedzieć na pytania przedstawione w niniejszym *Vademecum* (część 5). Jednocześnie, synteza będzie pisana w każdej diecezji, a ostatecznie w każdej konferencji episkopatu. Celem tych syntez, nakażym poziomie, nie jest stworzenie ogólnego podsumowania wszystkiego, co zostało powiedziane, ani też przeprowadzenie ćwiczenia akademickiego. Synteza jest raczej aktem rozeznania odnośnie do wyboru i spisania tego, co będzie stanowiło wkład w następny etap procesu synodalnego, poprzez wysłanie do diecezji (w przypadku konsultacji w diecezji) i ostatecznie do konferencji episkopatu (w przypadku syntezy napisanej przez diecezję). W tym sensie synteza nie tylko informuje o wspólnych tendencjach i punktach zbieżnych, ale także uwypukla te punkty, które trafiają w sedno, inspirują oryginalny punkt widzenia lub otwierają nowy horyzont. Synteza powinna zwracać szczególną uwagę na głosy tych, którzy nie są często słyszani i integrować to, co można nazwać „raportem mniejszości”. Informacje zwrotne powinny podkreślać nie tylko pozytywne doświadczenia, ale także wydobywać na światło dzienne doświadczenia trudne i negatywne, aby odzwierciedlić rzeczywistość tego, co zostało wysłuchane. W informacji zwrotnej powinno znaleźć się coś z doświadczenia zgromadzenia lokalnego: postawy uczestników, radości i wyzwania związane ze wspólnym zaangażowaniem w rozeznawanie.

Odpowiedzi otrzymane ze spotkań lokalnych zostaną następnie zebrane w ogólną syntezę na poziomie diecezjalnym. Synteza, którą każda diecezja opracuje na zakończenie tego dzieła słuchania i rozeznawania, będzie stanowiła konkretny wkład w drogę całego Ludu Bożego. Może ona również służyć jako dokument pomocniczy w określeniu kolejnych kroków w drodze synodalności Kościoła lokalnego. Aby ułatwić kolejne etapy procesu synodalnego, ważne jest, aby opis owoców modlitwy i refleksji zmieścił się maksymalnie na dziesięciu stronach. Do syntezy diecezjalnej mogą być dołączone inne teksty, które wspierają lub towarzyszą treści.

Synteza każdej diecezji lub eparchii zostanie następnie przekazana konferencjom episkopatów i synodom Kościołów wschodnich. Te zaś, w tym samym duchu rozeznawania, o którym była mowa wyżej, opracują własne syntezы na podstawie otrzymanych syntez diecezjalnych/eparchialnych. Konferencje episkopatów i synody Kościołów wschodnich przedłożą następnie zebraną przez siebie syntezę Sekretariatowi Generalnemu Synodu Biskupów, który na podstawie tego, czym się dzielono i co stanowiło doświadczenie na poziomie lokalnym, opracuje pierwsze wydanie dokumentu roboczego (*Instrumentum laboris*).

Rola biskupa podczas procesu synodalnego

Synodalność nie istnieje bez władzy pasterskiej kolegium biskupów pod prymatem Następcy Piotra, jak również bez władzy pasterskiej każdego biskupa diecezjalnego w diecezji powierzonej jego pieczy. Posługa biskupów polega na byciu pasterzami, nauczycielami i kapłanami świętego kultu. Dany im charyzmat rozeznawania wzywa ich, aby byli autentycznymi stróżami, interpretatorami i świadkami wiary Kościoła. W Kościołach lokalnych istnieje i z nich się składa jeden i jedyny Kościół katolicki (*LG*, 23). Pełnia procesu synodalnego może prawdziwie zaistnieć tylko przy zaangażowaniu Kościołów lokalnych, co

wymaga osobistego zaangażowania biskupa diecezjalnego. „Dzięki tej katolickości poszczególne części przynoszą innym częściom i całemu Kościołowi właściwe sobie dary, tak iż całość i poszczególne części doznają wzrostu na skutek tej wzajemnej łączności wszystkich oraz dążenia do pełni w jedności” (LG, 13). Różnorodność Kościołów lokalnych oraz ich kontekst i kultura wnoszą różne dary do całości, wzbogacając całe Ciało Chrystusa. Jest to klucz do zrozumienia kościelnej drogi synodalności.

Dlatego też podstawową rolą biskupa diecezjalnego w procesie synodalnym jest ułatwianie doświadczenia synodalnego całemu Ludowi Bożemu w drodze ku bardziej synodalnemu Kościołowi. Biskup diecezjalny odgrywa kluczową rolę w słuchaniu Ludu Bożego w swoim Kościele diecezjalnym. Pod natchnieniem Ducha Świętego biskup może rozeznaczyć, które procesy słuchania Ludu Bożego są najbardziej owocne w jego diecezji, na drodze synodalności podjętej przez cały Kościół. Biskup diecezjalny powinien wyznaczyć diecezjalną osobę kontaktową lub zespół, która pomoże mu w tym zadaniu. Mogą oni podjąć wspólnie modlitewne rozeznawanie. Zachęca się biskupa do podjęcia aktywnej roli w diecezjalnym etapie procesu synodalnego. Zaangażowanie biskupa powinno sprzyjać otwartemu dialogowi pośród różnorodności Ludu Bożego.

Biskup może prosić o informacje zwrotne i uczestnictwo, wszędzie tam, gdzie jest to pomocne w procesie organizacyjnym. Zachęcamy biskupów do komunikowania się z odpowiednimi organizmami, organizacjami i strukturami w diecezji, w tym z Diecezjalną Radą Duszpasterską, Radą Kapłańską, parafiami, wspólnotami zakonnymi, ruchami świeckich, różnymi duszpasterstwami (np. w szkołach i szpitalach) oraz komisjami diecezjalnymi, aby zachęcić je do udziału w procesie synodalnym i prosić o pomoc, jeśli jest to stosowne. Z upoważnienia biskupa, diecezjalna osoba kontaktowa (osoby kontaktowe) może komunikować się bezpośrednio z koordynatorami w parafiach i innych wspólnotach lokalnych, aby przygotować i ułatwić proces konsultacji.

Jednocześnie biskup może zadbać o zapewnienie odpowiednich środków, w tym środków finansowych, logistycznych, technicznych i personalnych. Zadaniem biskupa jest również zachęcanie do zaangażowania różnych grup i osób, tak aby proces synodalny był wysiłkiem prawdziwie zespołowym, korzystającym z szerokiego uczestnictwa wiernych i docierającym do całej różnorodności Ludu Bożego: kapłanów, diakonów, osób konsekrowanych i świeckich. Istotnym wsparciem w tym względzie mogą być struktury diecezjalne, które już dążą do realizacji synodalności, zwłaszcza Diecezjalna Rada Duszpasterska, Rada Kapłańska, Parafialne Rady Duszpasterskie itp.

Można przygotować osobisty list lub nawet nagranie wideo, w którym biskup zaprasza i zachęca wszystkich w diecezji do uczestnictwa w procesie słuchania, dialogu i konsultacji. Zaleca się, aby diecezjalny etap procesu synodalnego otwierała i zamykała celebrowana liturgia, której może przewodniczyć biskup.

Podczas procesu konsultacji, kluczowym zadaniem biskupa jest słuchanie. Chociaż osobiste zaangażowanie biskupa diecezjalnego w proces słuchania może przybierać różne formy, zachęca się go do wzięcia udziału w spotkaniach i bycia uważnym na głos wiernych.

Oprócz uczestnictwa w lokalnych sesjach słuchania na terenie diecezji, biskup może zwoływać własne spotkania *ad hoc* w małych wspólnotach, jeśli ma taką wolę, zapraszając przedstawicieli z różnych stron diecezji, zwłaszcza z jej peryferii. Ponadto może on również słuchać, analizując opinie zebrane podczas konsultacji, rozeznając, co Duch Święty mówi przez ludzi powierzonych jego trosce. Biskup powinien regularnie spotykać się z diecezjalną osobą kontaktową (osobami kontaktowymi), aby zapoznać się z przebiegiem konsultacji i odnieść się do pojawiających się problemów. Należy zadbać o to, aby obecność biskupa i duchowieństwa nie powodowała niezamierzonego efektu blokowania autentycznego i nieskrępowanego wkładu wiernych, zwłaszcza w okolicznościach, w których doszło do skandalu lub po prostu ze względu na uwarunkowania kulturowe. Wreszcie, Biskup zwołuje diecezjalne zebranie presynodalne, kończące etap diecezjalny oraz współpracuje z diecezjalną osobą kontaktową (osobami kontaktowymi) w jego organizacji. Zebranie powinno zapewnić szeroką reprezentację całej diecezji, która zbierze się razem, by wspólnie się modlić, słuchać, podejmować refleksję i rozeznawać drogę synodalną, na którą Duch Boży wzywa diecezję. Następnie biskup może przejrzeć syntezę diecezjalną we współpracy z diecezjalną osobą kontaktową (osobami kontaktowymi), zanim zostanie ona przedłożona konferencji episkopatu. Bardzo ważne jest, aby zauważyć, że synteza diecezjalna ma na celu ukazanie pozytywnego lub negatywnego wizerunku biskupa diecezjalnego. Synteza diecezjalna powinna być raczej uczciwym sprawozdaniem ze wszystkiego, czym się dzielono podczas diecezjalnej fazy procesu synodalnego, reprezentując różnorodność poglądów i perspektyw Ludu Bożego.

Zrozumiałe jest, że rozpoczęcie tego procesu konsultacji wywoła wśród duchowych przewodników szereg różnych odczuć, od ekscytacji i radości po niepokój, lęk, niepewność, a nawet sceptycyzm. Takie zróżnicowane reakcje są często częścią drogi synodalnej. Biskupi mogą uznać mieszaninę reakcji pojawiających się w diecezji i jednocześnie zachęcać do otwartości na Ducha Świętego, który często działa w sposób zaskakujący i odnawiający. Jako dobry pasterz swojej owczarni, biskup jest powołany do tego, aby iść przed Ludem Bożym, stać pośród niego i podążać za nim, dbając o to, aby nikt nie został pominięty ani się nie zagubił.

1.1 Rola Prezbiterów i diakonów

Posługa prezbiterów i diakonów ma dwa istotne punkty odniesienia: z jednej strony biskup diecezjalny, a z drugiej ludzie powierzeni jego duszpasterskiej trosce. Tak więc duchowni obecni w Kościele lokalnym są pomocnym łącznikiem między biskupem a tymi, którym służą. W ten sposób prezbiterzy i diakoni odgrywają kluczową rolę w podążaniu razem pośród Ludu Bożego, zjednoczeni z biskupem i w służbie wiernym. Mogą komunikować się z ludem w imieniu biskupa, a także komunikować się w imieniu ludu z biskupem. Są pośrednikami komunii i jedności w budowaniu Ciała Chrystusa, pomagają wiernym we wspólnej wędrówce, podążając razem wśród Kościoła. Duchowni są również zwiastunami odnowy, uważnymi na zmieniające się potrzeby swojej owczarni i wskazującymi, w jaki sposób Duch Święty otwiera nowe drogi. Wreszcie, są oni ludźmi modlitwy, którzy wspierają prawdziwie duchowe doświadczenie synodalności, aby Lud Boży był bardziej uważny na Ducha Świętego i mógł wspólnie wsłuchiwać się w wolę Bożą.

W tym sensie prezbiterzy i diakoni mają do odegrania kluczową rolę w towarzyszeniu

całemu Ludowi Bożemu na drodze synodalności. Ich wysiłki na rzecz wspierania i wprowadzania w życie bardziej synodalnego sposobu bycia Kościołem Chrystusa mają zasadnicze znaczenie. Prezbiterzy i diakoni mogą pogłębiać świadomość synodalnej natury Kościoła i znaczenia synodalności w parafiach, duszpasterstwach i ruchach, którym służą. Kapłani i diakoni są również powołani do wspierania, zachęcania, promowania i umożliwiania rozwoju diecezjalnego etapu procesu synodalnego w Kościele lokalnym. W szczególności prosi się o wkład organizmy partycypacyjne Kościołów lokalnych, zwłaszcza Radę Kapłańską i Radę Duszpasterską (DP, 31). Na kościelnej drodze synodalności „zasadnicze znaczenie może mieć wkład organizmów uczestniczących Kościoła lokalnego (...) Począwszy od nich może naprawdę „zacząć nabierać kształtu Kościół synodalny” (EC, 7).

Równocześnie kapłani i diakoni mogą znaleźć nowe i twórcze sposoby wspierania autentycznie synodalnego doświadczenia wśród wiernych świeckich, w łączności z inicjatywami biskupa diecezjalnego i diecezjalnej osoby kontaktowej (osób kontaktowych), która jest wyznaczona do tego procesu synodalnego. Warto zauważyć, że konsultacje podejmowane w ramach diecezjalnego etapu procesu synodalnego są koordynowane przez biskupa diecezjalnego i przedkładane „kapłanom, diakonom i wiernym świeckim [ich lokalnych] Kościołów, czy to indywidualnie czy też zrzeszonym w stowarzyszeniach, nie pomijając cennego wkładu, jaki mogą wnieść, zarówno mężczyźni, jak i kobiety konsekrowane” (EC, 7).

Dokument Przygotowawczy mówi nam, że w posłudze Jezusa „wybór apostołów nie jest przywilejem wyłącznej pozycji władzy i odseparowania, lecz łaską włączającej posługi błogosławieństwa i komunii. Dzięki darowi Ducha zmartwychwstałego Pana mają oni strzec miejsca Jezusa, nie zastępując Go: nie stawiając filtrów dla Jego obecności, lecz ułatwiając spotkanie z Nim” (DP, 19). Tak samo całe duchowieństwo, obdarzone świętymi darami i charyzmatami otrzymanymi przez święcenia, ma do odegrania decydującą rolę w dbaniu o to, by doświadczenie synodalne było autentycznym spotkaniem z Chrystusem Zmartwychwstałym, ugruntowanym w modlitwie, karmionym sprawowaniem Eucharystii i inspirowanym słuchaniem Słowa Bożego.

Mapa drogowa (przykładowe kroki etapu diecezjalnego)

Zadania związane z przeprowadzeniem etapu słuchania i dialogu w każdej diecezji będą się różnić w zależności od uwarunkowań lokalnych, ale w ogólnym podejściu uwzględni się następujące kroki:

1. Wyznaczenie diecezjalnej osoby kontaktowej (osób kontaktowych)

Każda diecezja powinna wybrać jedną lub dwie osoby, które będą pełniły funkcję diecezjalnej osoby kontaktowej (diecezjalnych osób kontaktowych). Załącznik A zawiera szczegółowe informacje na temat obowiązków i oczekiwanych cechach osób kontaktowych. Idealnie byłoby, gdyby wyznaczono dwóch współ-przewodniczących, co wpisywałoby się w model współodpowiedzialności. Jeśli jest więcej niż jedna diecezjalna osoba kontaktowa, zaleca się, aby wyznaczyć przynajmniej jedną kobietę i jednego mężczyznę. Mogą to być

stanowiska wolontaryjne lub płatne i mogą być podejmowane przez osoby już pracujące w diecezji. Diecezjalne osoby kontaktowe mogą być prezbiterami, zakonnikami lub osobami świeckimi. Diecezje mogą zastanowić się nad ewentualną rolą diecezjalnej osoby kontaktowej (diecezjalnych osób kontaktowych) w kontynuowaniu służby na drodze synodalności w diecezji do października 2023 roku i później. Powołanie diecezjalnego zespołu synodalnego

Diecezjalna osoba kontaktowa (osoby kontaktowe) będzie prawdopodobnie potrzebować współpracy z zespołem, który może zostać powołany w otwartym procesie z osób wyrażających zainteresowanie lub poprzez mianowanie przez biskupa diecezjalnego. Diecezjalny zespół synodalny powinien raczej zawierać przedstawicieli parafii, ruchów, duszpasterstw diecezjalnych i wspólnot zakonnych. Mogą oni być powołani jako ciało doradcze i robocze dla diecezjalnej osoby kontaktowej (osób kontaktowych). Po zakończeniu etapu diecezjalnego obecnego Synodu, diecezjalny zespół synodalny może kontynuować promocję i wdrażanie drogi synodalności w diecezji w przyszłości, w łączności z biskupem diecezjalnym.

2. Rozeznawanie drogi dla twojej diecezji

Dokument Przygotowawczy i *Vademecum* dostarczają informacji o obecnym Synodzie i podają wskazówki jak zorganizować proces konsultacji. Dokumenty te powinny być stosowane w różny sposób i w różnych kontekstach, w zależności od aktualnych realiów i wyzwań w Kościele lokalnym i w społeczeństwie, a także w zależności od ewentualnych równoległych lub niedawnych procesów synodalnych zachodzących w diecezji. Modlitewna refleksja nad tymi dokumentami może być podjęta w celu rozeznania kluczowych obszarów zainteresowania diecezji.

3. Planowanie procesu uczestnictwa

Każda diecezja powinna dążyć do jak najszerszego uczestnictwa, wykorzystując w tym celu różne platformy. Mogą to być spotkania na poziomie parafii, spotkania międzyparafialne, grupy szkolne, stowarzyszenia lokalne, platformy internetowe, specjalne grupy językowe, a także odpowiednie środki docierania do osób oddalonych od Kościoła. Idealnie byłoby, gdyby istniały możliwości wzajemnego wysłuchania różnych grup. Należy określić i udostępnić środki potrzebne do przeprowadzenia procesu konsultacji, w tym ogólny budżet, zaplecze materialne i platformy internetowe. Można działać w imię solidarności między diecezjami, aby zapewnić pomoc finansową i zasoby ludzkie w zależności od potrzeb.

4. Przygotowanie koordynatorów grup synodalnych spotkań konsultacyjnych

Diecezjalny zespół synodalny może pracować poprzez koordynatorów, którzy przeprowadzą synodalne spotkania konsultacyjne w całej diecezji. Na przykład, konsultacje synodalne w danej parafii mogą być nadzorowane przez koordynatora w tej parafii, współpracującego z zespołem parafialnym. Wszyscy koordynatorzy powinni być wprowadzenie w ducha procesu synodalnego, jego zadania i charakter. Powinni mieć także dostęp do odpowiednich źródeł, w tym do niniejszego *Vademecum* i strony internetowej Synodu [<https://www.synod.va/en.html>]. Koordynatorzy mogą następnie rozeznąć i zaplanować najbardziej odpowiednie procesy dla poszczególnych grup, w łączności z diecezjalnym zespołem synodalnym.

5. Zorganizowanie warsztatów wprowadzających dla diecezjalnego zespołu synodalnego i koordynatorów lokalnych

Ponieważ poziom zrozumienia i doświadczenia w zakresie synodalności jest prawdopodobnie różny w poszczególnych diecezjach, można zorganizować warsztaty formacyjne, aby wprowadzić wiernych w synodalność i wyposażyć ich w podstawowe umiejętności związane z procesami synodalnymi. Takie umiejętności obejmowałyby przeprowadzanie synodalnych spotkań konsultacyjnych, a taka podstawowa formacja sama w sobie byłaby wartościowym rezultatem obecnego procesu synodalnego. Załącznik B zawiera zarys przebiegu typowego synodalnego spotkania konsultacyjnego. Najważniejsze jest przyjęcie odpowiednich metod, które ułatwiają uważne słuchanie, autentyczne dzielenie się i wspólnotowe rozeznawanie duchowe. Dodatkowe materiały są dostępne na stronie internetowej Synodu [<https://www.synod.va/en.html>].

6. Przekazywanie informacji wszystkim

Aby zwiększyć świadomość i zachęcić do uczestnictwa, można przeprowadzić szeroką akcję informacyjną na temat Synodu, wyjaśniając jego znaczenie i zadania oraz informując o tym, jak można w nim uczestniczyć. Kilka przykładów materiałów publicystycznych znajduje się na stronie internetowej [<https://www.synod.va/en.html>].

7. Wdrażanie, monitorowanie i kierowanie procesem konsultacji synodalnych

Po przygotowaniu rozpoczyna się synodalny proces konsultacji. Sercem tego etapu są synodalne spotkania konsultacyjne, które odbywają się w całej diecezji. Można zorganizować uroczyste liturgiczne otwarcie etapu diecezjalnego, wzywając Ducha Świętego. Przez cały czas trwania etapu diecezjalnego, diecezjalna osoba kontaktowa (osoby kontaktowe) powinna utrzymywać regularny kontakt z koordynatorami grup synodalnych spotkań konsultacyjnych w diecezjach, aby monitorować postępy, udzielać wsparcia tam, gdzie jest to konieczne oraz ułatwiać wymianę pomysłów, dobrych praktyk i pojawiających się informacji zwrotnych. Należy określić termin przekazania informacji zwrotnej z konsultacji. Forma opracowania może być podobna do syntezy diecezjalnej, jak to opisano w wytycznych poniżej.

8. Diecezjalne zebranie presynodalne

Zdecydowanie zaleca się, aby proces konsultacji w diecezji zakończył się diecezjalnym zebraniem presynodalnym, które obejmuje celebrację liturgiczną. Do udziału należy zaprosić szeroką reprezentację z całej diecezji, aby wspólnie modlić się, słuchać, zastanawiać się i rozeznawać drogę synodalną, na którą Duch Boży wzywa całą diecezję. Załącznik C zawiera sugestie dotyczące organizacji takiego spotkania.

9. Przygotowanie i przedłożenie syntezy diecezjalnej

Na koniec należy przygotować syntezę diecezjalną w oparciu o wszystkie zebrane informacje zwrotne z całej diecezji, jak również o przebieg zebrania presynodalnego. Załącznik D zawiera sugerowany konspekt. Synteza powinna być przedłożona konferencji episkopatu w określonym terminie. Po jej ukończeniu, synteza powinna zostać podana do wiadomości

publicznej w diecezji. Diecezjalna osoba kontaktowa (osoby kontaktowe) powinna zachować nominację przez cały czas trwania procesu synodalnego, przynajmniej do czasu Zgromadzenia Synodu Biskupów w październiku 2023 roku; może ona kontynuować pracę w tej roli po tym terminie. W kolejnych etapach obecnego Synodu, osoby kontaktowe będą łącznikiem dla konferencji episkopatów i zgromadzeń kontynentalnych i mogą pomóc diecezji w kontynuowaniu zaangażowania w proces synodalny. W razie potrzeby, mogą również zadbać o płynne przejście do realizacji w diecezji rozmaitych sugestii zgłoszonych podczas konsultacji. Wszak proces synodalny nie jest końcem, ale nowym początkiem.

1.2 Podstawowe składniki procesu synodalnego

Kroki wymienione powyżej w części 4.4 powinny być traktowane jako wskazówki. Ostatecznie etap diecezjalny zawiera podobne „składniki” jak Zgromadzenie Synodu Biskupów, takie jak to, które będzie miało miejsce w Rzymie w październiku 2023 roku. Te elementy to: celebrowanie liturgiczne na rozpoczęcie, zebranie się w dużym zgromadzeniu, spotkania w małych grupach, chwile ciszy i modlitwy, nieformalne rozmowy, wspólne doświadczenia (takie jak pielgrzymki, ekspresja artystyczna, spotkania z osobami słabszymi, niepełnosprawnymi i starszymi) oraz celebrowanie liturgiczne na zakończenie. Te podstawowe składniki synodalności mogą być łatwo zaadaptowane do lokalnych warunków, aby sprzyjać owocnemu doświadczeniu synodalnemu w Kościele lokalnym, pamiętając o zasadach, postawach i pułapkach przedstawionych powyżej w części 2.

Środki organizacji procesu synodalnego

Metodologia diecezjalnego procesu synodalnego

Każda diecezja może rozeznaczyć najbardziej korzystne sposoby, aby umożliwić swoim wiernym doświadczenie synodalne prowadzone przez Ducha Świętego, zwracając szczególną uwagę na tych, których głosy nie były słyszane w przeszłości. Na stronie internetowej Synodu [[Synod 2021 - 2023](#)] znajdują się porady i materiały dotyczące tego, jak to zrobić.

Jak wspomniano powyżej, indywidualne osoby i grupy są zachęcane do uczestnictwa w procesie synodalnym poprzez swój Kościół lokalny. Jednakże jest również możliwe, aby osoby i grupy wносиły swój wkład bezpośrednio do Sekretariatu Generalnego Synodu Biskupów (*EC*, 6).

W każdym Kościele lokalnym spotkania powinny być organizowane w taki sposób, aby sprzyjały jak najbardziej owocnemu doświadczeniu synodalnemu w danym kontekście lokalnym. Idealnie byłoby zorganizować więcej niż jedno „synodalne spotkanie konsultacyjne” dla tej samej grupy uczestników, aby mogli oni pójść głębiej i prowadzić bogatszy dialog. Alternatywnie, można zorganizować nowe grupy, aby więcej osób mogło słuchać i angażować się, wnosząc większą różnorodność poglądów i doświadczeń.

Osoby indywidualne mogą również wnieść wkład swoją opinią konsultacyjną

bezpośrednio do diecezji. W przypadku indywidualnych zgłoszeń do konsultacji, należy we właściwym czasie upowszechnić odpowiednie informacje i materiały, tak aby wyrażone poglądy mogły zostać włączone do diecezjalnej syntezy. Wspólnotowe doświadczenia procesu synodalnego są przedkładane nad indywidualny wkład, ponieważ one lepiej ukazują synodalnego ducha podążania razem. W związku z tym, osobom, które wnoszą wkład indywidualny, można zaproponować nagrania wideo, wideokonferencje, refleksje z Pisma Świętego i modlitwy, aby bardziej zjednoczyć ich z doświadczeniem synodalności.

Organizowanie synodalnych spotkań konsultacyjnych, w których bierze udział wiele parafii, może być dobrym sposobem na zgromadzenie wielu osób z różnych środowisk społeczno-ekonomicznych, etnicznych, grup wiekowych itp. Dwie lub więcej parafii może zebrać się razem, aby zaplanować serię wspólnych synodalnych spotkań konsultacyjnych. W trakcie dzielenia się mogą one skupić się wokół wspólnych istotnych doświadczeń, takich jak wyzwania, przed którymi stoją jako chrześcijanie, bycie Kościołem pośród pandemii COVID-19 lub czegoś związanego z ich kontekstem. Można utworzyć międzyparafialny zespół organizacyjny.

Zachęcamy również do włączenia tematu synodalności i niniejszego Synodalnego Procesu konsultacji w lokalne lub diecezjalne spotkania i zebrania, które już są zaplanowane, tam, gdzie to możliwe. W tym sensie faza diecezjalna Procesu Synodalnego może wzbogacić istniejący plan duszpasterski na lata 2021-2022, inspirując jednocześnie pewne nowe elementy.

5.1 Nieformalny wymiar procesu synodalnego

Słuchanie siebie ubogaca się przez wzajemne poznanie i wspólne dzielenie życia. Bardzo pomocne może być wspólne działanie przed rozpoczęciem spotkania się i dialogowania ze sobą.

Niektóre przykłady działań, które można wspólnie podjąć obejmują pielgrzymkę, pomoc społeczną lub charytatywną, albo po prostu wspólny posiłek. Oprócz pogłębiania wzajemnego zaufania między uczestnikami, może to również pomóc we wspieraniu uczestnictwa ludzi, których bardziej pociąga praktyczne działanie niż intelektualna dyskusja.

Takie podejście naśladuje przykład Jezusa w gromadzeniu swoich uczniów na wspólny posiłek, wspólny spacer lub po prostu spędzanie czasu ze sobą. Istotne może być zapewnienie uczestnikom wystarczającej ilości czasu i odpowiedniej przestrzeni, by mogli dzielić się jedzeniem i napojami, przedłużając doświadczenie słuchania siebie nawzajem w mniej formalnej i bardziej spontanicznej wymianie podczas przerw. Może to otworzyć drzwi do bardziej owocnego uczestnictwa osób, które czują się mniej komfortowo podczas formalnych spotkań, jak również dać możliwość swobodniejszego wyjaśnienia pewnych kwestii.

Uczestnictwo w aktywnościach fizycznych, kulturalnych, społecznych i charytatywnych może przyczynić się do budowania wspólnoty między uczestnikami, odnawiając Kościół poprzez nowe doświadczenia braterstwa między sobą.